

LENA

DOOR

A.J. HOOGENBIRK

W. Hoogenbos

NIJKERK
G.F. CALLENBACH

L E N A

Een bladzijde uit een levensgeschiedenis

DOOR

A. J. HOOGENBIRK

DERDE DRUK

NIJKERK — G. F. CALLENBACH

I.

EEN GROOT GEZIN.

Op een zeer stille gracht van een zeer drukke stad stond het huis, waarheen ik beginnen moet den lezer te vragen mij te volgen.

In alle plaatsen van eenige beteekenis heeft men zekere verkeerswegen, die veel bereden en begaan worden, omdat ze langs den kortsten of den makkelijksten weg u brengen waar ge zijn moet. Wat daar buiten ligt wordt — thans is dit nog meer 't geval dan vroeger — veel minder bezocht. En nu verkeerde de gracht waarvan ik sprak in 't geval, dat er niemand liep dan die er wezen moest, dat dezulken niet talrijk waren, en dat men er ook niet voor zijn plezier kwam, eenvoudig omdat er niet veel aangenaams te zien was.

Verscheidene der gebouwen op de gracht dienden tot pakhuizen, en zagen er dus noch van buiten noch van binnen fraai uit. Een er van had echter een paar ramen waarvoor gordijnen hingen, en 't is juist in dat huis, dat we zijn moeten; want die gordijnen waren 't bewijs dat een gedeelte van het pakhuis werd bewoond, en met hen die daar huisden zullen we kennis maken. 't Waren er niet weinigen.

Er woonden in dat pakhuis twee gezinnen. Vooreerst dat waarvan aan 't hoofd stond Jan De Vos, een smid, van een jaar of vijf en twintig, die twee jaar vóór den tijd waarvan ik nu spreek, getrouwd was, en een zoontje had, dat natuurlijk niemand in den weg liep. Ten tweede woonde er de moeder van Jan, een weduwe, die dat voor weinige jaren was geworden, en nu vijftig levensjaren telde. Behalve Jan, had zij nog vier kinderen, twee dochters en twee zoons; de laatsten waren de een tien, de ander elf jaar oud, en jonger dan hun zusters. Was alzoo het vroegere huishouden der weduwe hier op één na geheel vereenigd, er was nog een huisgenoot, waarvan zij echter noch moeder, noch schoonmoeder, noch grootmoeder was. Er woonde namelijk bij haar in een nichtje, die om en bij de twintig was. En als de lezer nu zegt, dat er te zaam geen klein gezin huisde, heeft hij volkomen gelijk. Gelukkig echter ontbrak het niet — gelijk anders veelal in groote steden — aan ruimte om allen te herbergen, zooals we straks zien zullen, als ik u eerst verteld heb, hoe het kwam dat hier zoovelen bijeen waren.

Nog niet vele jaren geleden hadt ge de oude juffrouw (zoo noemde men haar, schoon zij niet zoo oud was, noch er oud uitzag) kunnen vinden in een flinke woning, die in de heide was gebouwd. Dicht bij die woning stond een gebouw, dat de „kruitmakerij” heette, nu zou men zeggen: „fabriek” wat 'tzelfde beduidt. Haar man was op die werkplaats opzichter, verdiende er goed geld, en had een mooie woning er vlak bij. Dicht in de buurt stonden ook de huisjes der andere werklieden. Een van deze was de broeder van juffrouw De Vos; hij had twee dochters, waarvan de eene veertien jaar oud was; de andere was het nichtje waar ik zoeven van sprak, en heette Helena, of kortweg Lena. Haar moeder was reeds lang dood.

Jan, de oudste zoon van De Vos, was een flinke jongen, van wien elk hield en die 't ook met ieder best vinden

kon behalve — met zijn vader. Dat vindt ge vreemd en toch was het zeer verklaarbaar.

Jan had tot zijn 14e jaar trouw de dorpsschool bezocht, zomer en winter, schoon het drie kwartier loopen kostte en dat tweemaal daags. Hij had er zijn best gedaan, zoo zelfs dat en de meester en vader meenden, dat de jongen nog verder moest leeren, en wie weet hoe knap kon worden. Doch Jan had daar geen zin in; wel leerde hij gaarn en begreep vlug, maar liefst gebruikte hij zijn verstand voor dingen, waar geen boeken bij te pas komen en geen lessen voor te leeren zijn. In de werkplaats van vader, daar kwam hij graag, net als in de groote smederij, of bij den wagenmaker op het dorp. Dan gaf hij zijn oogen den kost, vroeg naar alles en knutselde heel aardig, zoodat wie 't zag er schik in had. Vader echter niet. Hij zei gedurig tot Jan: „Waarom neem je niet liever een boek ter hand, dan zoo rond te slenteren en hijschblokjes en radertjes en al dat moois te maken?” En als Jan dan zei: „Ik ben nog liever in de werkplaats dan op school,” dan schudde vader 't hoofd en sprak: „Je zijt een dwaas, jongen. Je hebt een goed verstand en kunt het verder brengen dan ik. Op de werkplaats kom je in geen geval. Wat drijft je daarheen? Vroeg of laat gebeurt er toch een groot ongeluk.”

Nu was daarin meer waarheid dan vader zelf wist, maar overigens was 't beter geweest, zoo men Jan, die zijn verstand liever gebruikte bij handenwerk dan tot studeeren, zijn zin had gegeven. Want tegen zijn zin er bij gebracht, wordt iemand toch nooit recht degelijk in zijn vak. Doch vader zette door, ook toen de meester hem ried Jan liever tot een goed werkmeester te maken. De jongen echter werd er verdrietig onder, en verveelde zich toen hij, van de school ontslagen, nut- en doelloos thuis zat.

't Is zeker verkeerd als een kind zijn ouders weerstrevig is, maar in dit geval had ook de vader moeten bedenken

wat voor hem geschreven stond: „Verwek uw kinderen niet tot toorn.” Daarop liep het tenslotte uit. 't Leeren wil, als Cats zegt, niet zijn gedwongen. En 't eind van de zaak was dat vader wel toegaf, maar ook Jan niet meer in huis wou hebben. Hij werd in de stad bij een smid in de leer gedaan, en verliet zoo het ouderlijk huis. Van vader viel hem 't afscheid nemen niet zwaar, van moeder en de anderen te meer.

Wie met buskruit omgaat, gaat met zijn vijand om. Daarom was dan ook alle voorzorg in de kruitmakerij genomen om den vijand te beletten kwaad te doen. De gebouwen zelf stonden afgezonderd, en zóó, dat niemand die er niet behoefde te zijn, noodig had er vlak bij te komen. Een breede greppel omringde heel het stuk land, waarop de fabriek stond, en langs dien greppel zag men overal bordjes, waarop het verbod stond met brandende pijpen — sigaren rookte men toen nog zelden — in de buurt te komen. In de fabriek was al wat vonken kon geven, zooals ijzer en staal, geweerd. Niemand mocht met laarzen waarin spijkers waren geslagen binnenkomen, al de werklui droegen linnen of vilten pantoffels; het kruit zelf werd in kelders en op plaatsjes, binnen dikke muren wel afgesloten, bewaard. Kortom, al wat men doen kon was geschied om onheilen te voorkomen.

't Was noodig dat we dit al den lezer vertelden, zou hij 't verdere begrijpen, en duidelijk zien, dat kleine dingen groote gevolgen hebben kunnen, en bij den mensch zijn weg niet is.

II.

HAASTELIJK AFGESNEDEN.

Een jaar of vijf nadat de oudste zoon het huis had verlaten, gingen op een morgen de vader en zijn zwager welgemoed naar de kruitmakerij. Weinig dachten zij dat het voor de laatste maal wezen zou. Want „de mensch weet zijn tijd niet,” zegt de Schrift, „gelijk de visschen, die gevangen worden met het booze net.” Ongelukkig hadden beiden niet alleen die woorden, maar ook veel meer dat in Gods Woord staat wellicht nooit goed gelezen. Immers zij, gelijk hun gezinnen, leefden, ja als knappe, onbesproken menschen, gingen 's Zondags geregeld ter kerk, maar waren overigens met hun harten overal behalve bij God en Zijn dienst. En al wisten ze, dat hen in 't bijzonder elken dag 't gevaar dreigde en de dood naderen kon, 't maakte hen niet meer geneigd den God des Levens in tijds te zoeken. Zoo is de mensch. Hij zoekt den Heer niet uit zich zelf; de bekeering is Gods werk, het hart vernieuwend door het Woord.

't Was op den middag, even over twaalven, toen juffrouw De Vos, die juist zat koffie te drinken, plotseling verschrikt ópsprong, door een vreeselijken, ratelenden slag, waar het huis van dreunde, en de kopjes op de tafel door omrolden. De glasruiten vlogen aan scherven, en de bloempotten voor de vensters vielen stuk. Meenende dat het een donderslag was en de bliksem insloeg, greep de vrouw haar twee jongste kinderen, en riep den anderen toe: „Komt gauw mee!” terwijl zij 't huis uitsnelde.

Maar welk een nieuwe schrik wachtte haar! 't Was geen onweer, al hing er een grauwe lucht. Doch niet ver van haar af, uit de werkplaats, steeg een dikke, zware

walm op, terwijl een scherpe rook- en brandlucht haar te gemoet woei.

In een oogenblik begreep zij wat er geschied was, en haar kinderen toeroepend: „Gaat in huis!” snelde zij naar de kruitmakerij. Juist wilde zij het bruggetje opgaan, dat over den greppel lag, toen twee werklieden haar te gemoet ijlden. Zij zagen bleek en doodelijk verschrikt; hun haren waren verzengd, hun kleeren verschroeid.

„Ga er niet in, juffrouw!” riepen zij haar toe, „het kruit is . . .”

Maar de vrouw hoorde niet, en wilde verder, doch de mannen hielden haar met geweld tegen, om haar leven te sparen. Met een luide gil zonk zij ineem. Toen namen ze haar op en droegen haar naar huis.

Inmiddels kwam er van allen kant volk aanloopen. Men had in 't dorp den vreeselijken slag gehoord, en aanstonds repte zich al wat beenen had naar de werkplaats, onder den uitroep: „De kruitmakerij is gesprongen!” Die vertoonde een ontzettend schouwspel. Toen de walm wat wegtrok, zag men dat in de werkplaats bijna niets meer stond. *t Was een groote hoop rookend puin, waar niemand zich dichtbij wagen dorst.

Maar reeds luidden de brandklokken in de verte. De spuiten daagden op. Enkele werklieden, die aan 't onheil ontkomen waren, vertoonden zich, gelijk andere, die juist thuis waren geweest. En nu toog men aan 't werk. Weldra stroomden de waterstralen op den puinhoop, en verscheen een troep ruitery uit de stad, om orde te houden en te helpen waar 't noodig was. Wie kon bood de hand, en voorzichtig, maar zoo snel mogelijk, begon het reddingswerk.

Toen de avond daalde, bood de anders stille heide een woelig maar treurig tooneel. De kruitfabriek, althans de werkplaats, was geheel vernield. Overal op de heide verspreid lagen pannen en steenen en stukken hout, door de kracht

van de uitbarsting verre weg geslingerd. Verkoold of verbrand hout vulde den greppel, stukken van kleederen lagen hier en daar; gedeelten van menschelijke lichamen had men des middags gevonden een heel eind ver in de hei, en vijf half verbrande en onkenbare lijken onder de puinhoopen zelf. Twaalf werklieden waren er nog levend uitgehaald, waarvan vele zwaar gewond.

In de woningen rondom heerschte rouw en geklag. En geen wonder; bijna geen huis of er was een doode of een gekwetste. Maar haast niemand was zoo zwaar getroffen als de vrouw van De Vos. Zij toch had niet alleen haar man, maar ook haar broeder verloren. Zelfs van hun lijken was met zekerheid niets te ontdekken. Wel waren zij „haastelijk afgesneden,” in het midden hunner dagen, en, wie weet, ook zonder hoop voor de eeuwigheid.

Hoe het onheil ontstaan was, is nooit recht gebleken. Het waarschijnlijkst is dit: Elken morgen tegen 12 uur werd aan de werkplaats een ketel koffie gebracht. Dat was ook den morgen waarop de ramp plaats vond geschied, en wel als gewoonlijk door een klein meisje, dat dan op de brug de koffie overreikte aan een daar wachtenden werkmán. Even nadat het meisje was vertrokken, had de ontploffing plaats gevonden. Men vermoedde, dat er een vonk van het vuur, waarop de koffie was gekookt, onderaan de steenen kan was blijven zitten, en zoo 't onheil had veroorzaakt.

Doch hoe dit zij, in een oogenblik was alles anders geworden dan het was. De kruisfabriek zou wellicht nooit en in alle geval dan toch niet weer op deze plek herbouwd worden, en juffrouw De Vos wist, dat zij voortaan alleen stond in de wereld. Wel kreeg zij een klein jaargeld van haars mans patroon, maar dat was voor een groot gezin geheel onvoldoende. Gelukkig dat zij een zoon had als Jan. Zoodra hij van 't ongeval hoorde, schreef hij dat moeder over moest komen met heel 't gezin. Hij zou eerlang gaan trouwen en een eigen smederij opzetten, doch nu stelde

hij het eerste voorloopig nog uit, om des te meer aan 't laatste te denken. Daarbij kwam het hem zeer te stude, dat hij niet alleen in een der bovenvermelde pakhuizen eèn werkplaats kon huren, maar ook als bewaarder van de overige pakhuizen werd aangesteld, waarvoor hij vrije woning zou hebben. En zoo begrijpt de lezer zeker, hoe wij een paar jaar later 't gezin van Jan (die inmiddels was getrouwd en wien 't heel goed ging) in de pakhuizen gehuisvest vinden en daarbij 't gezin der weduwe.

Zooals ik zei, had de laatste ook haar nichtje meegebracht, de dochter van haar broeder. 't Jongste zusje was bij andere bloedverwanten opgenomen en de oudste zou eerst „onder de menschen” gaan. Maar wie haar jeugd op de heide heeft gesleten is daarvoor niet maar zoo dadelijk geschikt. En daarom — en om nog meer redenen, die ge later zult hooren — had juffrouw De Vos heel wijs gezegd: „Gij gaat met ons mee, en helpt mij vooreerst. Later zullen we verder zien.”

Zoo kon men dan met zuinigheid en overleg leven. De weduwe verdiende wat met wasschen en strijken, waaraan nichtje trouw hielp. Jan deed wat hij kon, en de broers en zusters zouden zoetjes aan ook wat gaan verdienen. Jammer maar, dat bij dit al hun gedachten niet verder gingen dan fatsoenlijk door de wereld te komen. Hoe zij er ook eenmaal met blijdschap *uit* zouden komen, daaraan dacht niemand, schoon ze zoo klaar gezien hadden, hoe spoedig het onze tijd wezen kan. De vreeze Gods woonde bij geen van allen, ook al zou men 's Zondags zelden de kerk verzuimen, en al werd ook wel in den Bijbel gelezen, en hoorde men nooit een ruw of een kwaad woord. Moeder en zoon en schoondochter stelden er hun hoogste goed in „knappe menschen” te zijn. Doch zij wisten niet, hoe men dat kan wezen en toch in zijn hart vol eigengerechtigheid en hoogmoed, en meenende 't wel buiten God te kunnen stellen. Zoo was het ook hier. Er werd gebeden uit

gewoonte, niet uit het hart. Men was godsdienstig omdat het zoo behoorde, en alle brave menschen het ook waren. Maar niemand had zich ooit een zondaar voor God gevoeld, begrepen dat hij genade noodig had, of ingezien dat zoo ons hart niet wordt vernieuwd, ook de braafste mensch ten slotte niet zal bestaan, als hij in het oordeel komt voor God.

III.

GOD, DIE WONDEREN DOET.

Op een zomerschen namiddag ging de weduwe, met haar twee dochters en Lena, een bezoek brengen aan een der vele schippers, die gewoon waren in de pakhuizen te lossen en met wie ze dus veel in aanraking kwam. Ze bewees hun menigen kleinen dienst, en zoo ontstond er langzamerhand vriendschap, waartoe vooral Lena veel had bijgedragen. Zij toch, die voor tante een ware steun was geworden, was altijd gereed, als een schipper boodschappen had achter te laten, of voor zijn knechts graag een kop koffie had, en hield zich in één woord gaarne bereid tot veel dienens. Natuurlijk zag neef Jan, die 't met smeden druk had, dit heel graag, want het maakte zijn opzichters-taak gemakkelijk.

Was Lena bij velen welkom, misschien droeg daar ook toe bij, dat zij er niet alleen altijd netjes uitzag, maar ook tot hen behoorde, die men „mooie menschen” noemt. En wie een daarvan is, weet dit gewoonlijk zelf ook wel, al is hij of zij ook op de heide groot geworden. Lena althans wist het; de spiegel zei het, en . . . deze en gene nu en

dan ook. Doch ijdel of trotsch had althans dit haar niet gemaakt, gelijk anders zoo vaak gebeurt. Het kwaad zit echter niet in de schoonheid, die een gaaf van God is, maar in het verkeerd gebruik er van — namelijk tot zelfverheffing. Dat die gave ook nog andere gevaren met zich brengt is zeker.

De schipper ontving zijn gasten zoo goed als zijn middelen, bij de beperkte ruimte, toelieten. Om de warmte en nog andere redenen werd maar op het dek de thee gedronken die Lena had meegebracht, want de man was arm. Daar was het frisch, en had men een prachtig gezicht op de haven vol schepen. 't Gesprek liep echter over heel andere dingen. De vrouw van den schipper lag namelijk hoogst ernstig ziek, en het bezoek der weduwe gold dan ook allereerst de zieke vrouw.

„Ze slaapt op 't oogenblik,” zei de schipper, „straks zullen we eens gaan zien. Ze is er erg aan toe: ik vrees dat 't afloopt. Maar zooals het den Heere God belieft. Ik heb 't Hem overgegeven, en Margje weet ook voor wiens rekening ze ligt.”

't Was te bemerken, dat de gasten die laatste woorden niet begrepen, maar de schipper ging voort:

„Wij hebben de kinderen maar zolang bij mijn vriend Krelis besteed; ze zullen moeder wel missen maar het kan niet anders. Intusschen moet ik de juffers wel bedanken, dat ze mijn vrouw zoo nu en dan eens wat verkwikken. Ik heb daar den slag niet van.”

„Willen we eens gaan zien?” vroeg Lena.

Ze stegen het trapje af en kwamen in de kajuit, waar de zieke vrouw lag. 't Was er heel warm en gewis geen best vertrek voor de kranke. Zij vonden de vrouw wakker, en hoorden hoe zij met zachte stem een psalm zong. Toen de bezoekers binnenkwamen en vroegen hoe 't ging, was 't antwoord: „Zwak, maar de Heere is bij mij; ik zal niet vreezen.”

„Kunnen we ook iets voor u doen?” vroeg Lena.

„Ja,” zei de zieke, „als je wilt, vraag dan of er een ouderling bij mij komt.”

„Een ouderling? U bedoelt zeker een dokter.”

„Neen, een ouderling.”

Lena zag verbaasd tante aan, en de schipper fluisterde:

„Daar roept zij nu al twee dagen om, en zooals ik zeggen zou, op goede gronden. Maar ik ken hier geen ouderling.”

„O, als het dat is,” sprak Lena, „dan kan ik u wel helpen. Ik ken er een, die wel bij neef Jan komt.”

„Ja, maar is 't een bekeerd man?” vroeg de schipper.

Daar wist Lena geen antwoord op. Zij begreep eigenlijk de vraag evenmin als wat hier een ouderling moest doen. Doch gewillig als altijd bood zij zich aan; de schipper, recht verblijd, zou haar vergezellen.

Een kwartier later stonden zij voor het huis van den ouderling, een handelaar in brandstoffen, die 't zomers niet druk hebbende, rustig thuis zat. Vreemd zag hij op toen Lena, die hij heel goed kende, met den schipper binnentrad.

„Mijnheer,” zei de laatste, het woord nemend; „ik hoor, je zijt een ouderling; zou je niet eens bij mijn vrouw willen komen? Ze is zwaar ziek en zou graag weer beter worden. Maar zeg nu eerst, heb je kennis aan de waarheid?”

De koopman was zoo wijs om den schipper zijn bijzondere vrijmoedigheid niet kwalijk te nemen en sprak: „Als je met de waarheid den Heere Christus bedoelt, vriend, dan kan ik ja zeggen. Ook wil ik graag komen, maar bedoelt je vrouw ook een dokter en niet mij?”

„Neen, mijnheer, eën ouderling, en kun je nu meegaan?”

De ander maakte weër geen aanmerking, en Lena, die heelend'al verbazing was bij wat ze hoorde, zag hoe de man zich even ging kleeden en, weldra terugkomend, met hen op weg ging. Spoedig waren ze weer aan boord en bij de zieke. Ook de anderen bevonden zich in de kajuit.

De vrouw had zich in het bed opgericht. Zij zag er zeer bleek en zwak uit, doch had een blijmoedigen, lieflijken trek op het gelaat. De ouderling reikte haar de hand, en vroeg wat ze begeerde.

„Och man,” sprak de vrouw, „geef den Bijbel eens aan.”

De schipper reikte haar het boek toe, dat oud en blijkbaar veel gebruikt was.

„Zoudt u nu Jacobus 5 vs. 14 en 15 eens even willen lezen?” vroeg de zieke aan den ouderling.

De man deed het.

„Gelooft u dat ook?” vroeg de zieke.

„Ja zeker,” was het antwoord.

„Nu, bid dan voor mij,” sprak de vrouw.

„Dat wil ik wel doen,” was het antwoord, „doch let er wel op, hoe een andere Schrift zegt, dat de Heer ons verhoort als wij iets bidden *naar Zijn wil*. Dit staat dus voorop, en voorts dat wij moeten begeeren *in het geloof*. Ik zou u over dit woord nog veel kunnen zeggen, doch dit is zeker, dat nog altijd Hij leeft, die in den dag der benauwdheid helpen kan. Het gebed des geloofs kan nog de zieke behouden. Gaarne wil ik voor u bidden.”

’t Was zeker begrijpelijk, dat de gasten met verwondering dit alles aanhoorden. Zij waren er met eerbied getuigen van, toen de ouderling in een vurig gebed den Heer smeekte om, zoo ’t Hem behaagde, de zieke te herstellen en gezond aan man en kinderen te hergeven; dat Hij aan deze vrouw, wier ziel wél voer, ook een gezond lichaam schenken mocht, tot roem Zijner genade in Christus.

Het was doodstil in de kajuit, terwijl de ouderling bad. Nauwelijks echter had hij uitgesproken of de vrouw riep met krachtige stem: „O Lieve Heere Jezus, ik dank u, dat Gij reeds gehoord hebt; ik voel mij weer beter!”

En terwijl allen met verbazing en beven het aanzagen, richtte de vrouw zich op, trok haar kleederen aan, verliet het bed en sprak:

„Toen Petrus' vrouws moeder genezen was van de koorts, stond zij op en diende. Maar waarmee kan ik u dienen? We hebben, geloof ik, niets.”

„Dan kan ik u helpen,” sprak Lena, die als altijd om alles gedacht had. En meteen opende zij een mandje, dat zij bij zich had, en haalde er koffie, suiker en ettelijke broodjes uit. Om kort te gaan, weldra zaten allen zoo goed en kwaad als dat in de kleine kajuit ging, rondom de tafel, waarop het eenvoudig maal gereed stond en de koffie dampte, bereid door de vrouw, die pas ziek was geweest. De ouderling, zelf diep getroffen, ging voor in een vurig dankgebed tot God, die zoo wonderlijk had geholpen, en daarna aten allen met verheuging des harten en onder den diepen indruk van hetgeen hun oogen aanschouwd hadden.

En als nu ook de lezer verbaasd staat, dan kan ik hem niet anders zeggen, dan dat wat hem verhaald werd waar is, en dat de God van Elia nog leeft, de God die alleen wonderen doet. Het krachtig gebed eens rechtvaardigen vermag veel.

't Gebeurde maakte, gelijk te begrijpen is, groot gerucht onder allen die 't hoorden; en menigeen kwam de vrouw, die beter was en bleef, opzoeken, en velen prezen den naam des Heeren. De weduwe De Vos was er zoo van vervuld, dat zij er heel den avond den huisgenooten van vertelde, en ieder verklaarde dat het vreemd en ongehoord en wonderlijk was.

Lena zei weinig, maar ze dacht des te meer. Voor het eerst had zij iets gezien van het leven en de kracht des geloofs en des gebeds. Zij had tot nu toe geleefd als de anderen, onberispelijk voor de wereld, maar ook enkel in en voor die wereld, buiten God en zonder inzicht in de heerlijke en eeuwige dingen, die God ons schenken wil. Wat zij nu ervaren had, was haar als een lichtstraal, die voor 't eerst haar deed begrijpen en gevoelen, dat zij tot

nog toe in de duisternis verkeerd had. En de Heer zou zorgen dat het licht, door Hem geschonken, doorbrak tot den vollen dag toe.

 IV.

 EEN ZONDERLING MAN.

Twee jaren gingen voorbij. De verandering, die bij Lena geleidelijk had plaats gegrepen, begon zich meer en meer te openbaren. Niet dat zij zich trachtte te onderscheiden door bijzondere kleeding of spreekwijzen en nog minder door op anderen uit de hoogte neer te zien, maar blijkbaar hadden haar gedachten een ander doel, waren leven en bewegen en zijn anders dan voorheen. Want er is een onderscheid tusschen die God dient en die Hem niet dient; al kan men dat onderscheid niet altijd duidelijk in woorden aangeven, gevoeld wordt het toch.

Dat werd het dan ook allereerst door Lena zelf. Vroeger ging zij ter kerk uit plichtbesef, en als de predikatie gedaan en de kerk uit was, had zij 't gevoel onzen Lieven Heer het Zijne te hebben gegeven. Meer was niet van haar te vorderen. Zoo was Lena op dit punt zuiver Roomsch, al heette zij Gereformeerd; trouwens duizenden in die dagen dachten zoo. En is 't nu anders?

Vroeger had zij den Zondagavond wel in 't fatsoenlijke en zonder aanstoot te geven doorgebracht, maar als Jan voorstelde eens gezellig een kaartje te leggen, en er 's winters warme punch bij gaf, leek haar dit bijzonder. 's Zomers ging men Zondagavonds buiten de stad in een theetuin zich vermaken. Dit alles echter stond haar nu

tegen, 'al lachte Jans jonge vrouw haar uit, als zij liever ter kerk ging. Ook had Lena de gewoonte aangenomen voor zich zelf den Bijbel elken dag te lezen, waar de huisgenooten, wat zij ook sprak, niet toe te krijgen waren geweest. Integendeel, toen eenmaal Jans vrouw haar „een fijn zusje” had genoemd, vonden de nichtjes en neefjes dit zoo aardig, dat zij dien naam haar eens meer lieten hooren. Wel verbood moeder dat, maar in haar hart vond zij zelf Lena wel wat dwaas. Moet een jong meisje zoo ernstig wezen, dacht zij. En als Lena er op wees, dat een mensch toch allereerst het heil zijner ziel te bedenken heeft zei tante: „Maar lieve kind, wat wil je dan meer? We doen onzen plicht, geven elk het zijne, we bidden en gaan naar de kerk. Men kan toch niet altijd over dood en eeuwigheid praten. We hebben al narigheid genoeg gehad. Denk maar eens aan je vader en mijn man.”

En tante kreeg tranen in de oogen.

„Maar lieve tante,” sprak Lena, „het is ook volstrekt niet mijn lust, dat we maar bedroefd zouden zijn, De Heer zegt juist: „Verblijd u te allen tijd.” Ik zou nooit blijde kunnen zijn in deze wereld vol onheil en moeite, als ik niet zeker wist, dat de Heere God mij liefheeft en helpt, en niet geloofde, dat de Heere Jezus mij leiden zal in dit leven en het eeuwige leven mij zal schenken, want „Jezus houdt wat Hij belooft.”

Verbaasd keek tante haar nichtje aan. Zoo had zij haar nog nooit hooren spreken, en onwillekeurig moest zij erkennen, dat wat Lena zeide ver van dwaas klonk en ook niet droevig, maar zelfs dat een jong meisje 'twelk zoo kon spreken te benijden was. Juffrouw De Vos deed er echter 't zwijgen toe. Al kan iemand tegen de waarheid niets inbrengen, daarom is zijn hart er nog niet voor gewonnen.

Gelukkig dat Lena door haar vriendelijkheid en harte-lijkheid toch bij velen bemind bleef. Haar vroomheid

maakte haar niet stijf of stug; ze was hulpvaardig, flink en opgeruimd in den omgang, zoo zelfs dat Jan, die veel van haar hield, al was ze dan ook „fijn,” zijn zusters wel eens op haar voorbeeld wees. 't Was goed gemeend, maar of het verstandig was, betwijfel ik zeer.

De twee zusters althans begonnen Lena, die zooveel vlugger en knapper heette te wezen dan zij beiden, al minder aardig te vinden. Misschien deed er nog iets toe, dat Lena's uiterlijk wel zoo aantrekkelijk was als dat harer nichtjes — iets wat iemand, al kan hij 't niet helpen, ook soms wel kwalijk wordt genomen. Hoe 't zij, Lena begon er ernstig over te denken tantes huis te verlaten, te meer daar de nichtjes nu grooter werden, tante voldoende hulp had, zij wel desnoods kon gemist worden, en ze niet gaarne tot last was, vooral aan haar, die zoo voor haar gezorgd had. Maar waarheen?

Zoo stonden de zaken, toen op zekeren dag een der drie knechts van Jan 't ongeluk had zich in de smederij te bezeeren. Een dokter was zoo gauw niet te krijgen. Dus stuurde men om den apotheker. Deze kwam en verbond de wond, waarbij Lena heel flink en kalm behulpzaam was, zoodat de apotheker zei: „Je bent een knappe dokteres, meid. Ik behoef niet weerom te komen. Je kunt het best af.”

Twee dagen later kreeg Lena het volgende briefje, dat zij altijd trouw bewaard heeft, zoodat ik 't hier kan afschrijven:

Mejuffrouw!

„In mijn huishouden behoef ik iemand, die den wagen stuurt en op alles toeziet. Staat u dat werk aan, kom dan morgen in den ochtendstond, en u zal nader bescheid geworden. Zijt gij echter als Ruth in hoofdstuk 2 vs. 7 (het slot), zoo onthoud u wel van te komen.

Met vriendelijke groeten

SIMON ROOZEN, Apotheker.”

Met verbazing las Lena dit zonderlinge briefje. Wat kon die man, welke haar zoo min kende als zij hem, bedoelen? Ze was zoo verstandig tante om raad te vragen, en nu ging haar een licht op. Juffrouw De Vos namelijk deelde haar mee, dat de heer Roozen bekend stond als zeer knap en welvarend, maar ook soms zonderling was. „Eigenlijk,” zei tante, „is hij zoo wat van uw geloof, als ik wel heb, maar toch weer anders. Hij heeft een groot gezin, en leeft met zijn vrouw niet erg gelukkig. Want hij houdt niets van de grootheid, al heeft hij veel geld, en zijn vrouw juist wel. Zij gaat veel uit, en bemoeit zich heel weinig met de huishouding. Hij zal dus iemand willen hebben, die daarvoor zorgt, en misschien deug jij er voor, al is het een heele onderneming.”

„O zoo,” zei Lena, die nu begreep wat met Ruth werd bedoeld, „maar ik geloof niet, dat ik het zou kunnen.”

„’t Zou mij ook spijten je te moeten missen, maar het kon goed voor je zijn. ’t Best zou wezen eens met mijnheer Roozen te gaan spreken.”

Den volgenden morgen om tien uur trad Lena de apotheek binnen, en hoorde last geven haar in de huiskamer te laten. Dit bleek te zijn een ruim vertrek, fraaier gestoffeerd dan Lena er ooit een betreden had. Tegelijk echter trof haar het waas van slordigheid, dat over alles lag, zoo geheel in tegenspraak met de netheid, die in tantes eenvoudige woning heerschte. De grond lag vol broodkruimels, de stoelen en kleinere meubelen schenen door een storm hier en daar neergeworpen, geen twee gordijnen waren even hoog opgehaald, het fraaie tafelkleed zat vol kaarsvetvlekken, en alle meer vaste goederen verkeerden in een toestand, dat juffrouw De Vos gezegd zou hebben: „men kan er wel op schrijven.” De meid, die Lena had binnen gelaten, paste vrij goed bij zulk een omgeving.

Juist had Lena dit alles opgenomen, toen de apotheker binnentrad. Hij droeg een kleurige kamerjapon, een roode

muts met een sierlijken kwast, en zag er even net uit als zijn huiskamer slordig. Hij groette Lena zeer beleefd, zweeg een oogenblik en sprak toen:

„En hoe vindt u het hier nu, juffrouw?”

„Ik vind het een ruime, gezellige kamer, mijnheer.”

„U hebt er dus niets op aan te merken?”

„Ik denk dat de kamer nog gedaan moet worden,” zei Lena, die niet recht wist hoe zich te houden.

„’t Is vrij laat, ’s morgens om half elf,” sprak mijnheer Roozen op scherpen toon. „Zoudt u kans zien het vroeger gedaan te krijgen?”

„Ik denk het wel, mijnheer.”

„Nu, goed. Ik zoek iemand, die mijn huishouden waarneemt. U begrijpt, er zijn hier kousen te stoppen, voor de wasch te zorgen, de meid haar werk te zeggen, te maken dat de kinderen op tijd naar school komen, dat het eten op tijd klaar is, en het huis wordt schoon gehouden, en de kamers in orde zijn en zooveel meer. En mijn vrouw heeft door de groote drukte voor dit alles geen tijd.”

Lena had haast gevraagd wat de vrouw des huizes dan wèl te doen had, doch zij dorst niet, en de apotheker ging op bitteren toon voort:

„Een vrouw heeft natuurlijk haar tijd noodig om zich te kleeden en visites te maken en te praten en te lezen en te rusten. Dus moet u haar ter zijde staan. Ik geef 200 gulden en den kost. U komt om acht uur en gaat ook ’s avonds om acht uur weer heen. Is u dat goed?”

Het meisje aarzelde te antwoorden, en als zij meer van de wereld had geweten zou ze misschien neen gezegd hebben, al was het aanbod, vooral in dien tijd, bijzonder mooi. Ze vroeg dus, of het goed was als ze een week de proef nam.

„O wel een jaar,” zei de apotheker, „maar nog één ding. Hebt u kennis aan de waarheid? Ik vraag niet, of u bekeerd zijt, maar of u als Jacob aan ’t veer van de Jabbok, u op uw gemak wilt voegen naar den gang van ’t werk.

Want ik houd me bij Gods Woord, en breng daar mijn jongens bij groot."

Op dat punt kon Lena mijnheer Roozen geheel gerust stellen. Vol gedachten verliet zij 't huis, en haastte zich, meenend alles aan tante te vertellen.

Maar dat liep anders. Want tante was uit, en daarbij was Lena nog geen half uur weer thuis, toen er een dame kwam, die haar wilde spreken. Een oogenblik later verscheen een vrouw, die vroeger zeker schoon was geweest, maar nu, als bijzonder dik en nog meer door haar zwierigen opschik, er alles behalve aanlokkelijk uitzag. Een geheel modemagazijn met een goudsmidswinkel scheen zij aan zich om te dragen, terwijl zij de kamer binnenzwom, en als uitgeput op een stoel neerzeeg.

"Ik ben juffrouw Roozen," sprak zij („Mevrouw" heetten toen alleen dames uit hooger stand). „Ik hoor dat u bij ons in huis komt. Is dat zoo?"

Lena kon dit bevestigen, al vond zij het zeer vreemd dat de vrouw des huizes *haar* dit vragen kwam.

„Dan hoop ik," zei de zwierige dame, „dat u 't mijn man naar den zin kunt maken. Ik zie er geen kans toe. Ik ben een ongelukkig mensch, dat weet ik. Ik sloof heel den dag, en de meid ook. Ik offer mijn nachtrust op, en kom nergens, en nog zegt mijn man altijd, dat er niet genoeg gedaan wordt. Ik zal u niet tegen wezen, maar reken er op, dat u een lastigen post krijgt."

„Vindt u dan beter dat ik 't niet doe?" vroeg Lena beslist; „dan wil ik er wel voor bedanken."

„O, goede goedheid, neen. Dan had ik een huis vol leven, en ik heb al zoo'n lot! Over veertien dagen bedankt u zeker vanzelf. Hebt u soms een kopje koffie? Ik versmacht van dorst."

Gelukkig was 't gevraagde gereed. De dame dronk met een dankbaar hart, en toen zij weer thuis kwam, sprak zij half spottend tot haar echtgenoot:

„Ik heb al koffie gedronken met onze nieuwe huishoudster, en haar een beetje ingelicht.”

„Natuurlijk: dat kan de huisvrouw beter dan ik,” was het kalme antwoord.

V.

EEN RIJK TEGEN ZICH ZELF VERDEELD.

Nog heel kort was Lena in haar nieuwe betrekking geweest, toen haar reeds duidelijk werd, dat zij hier in een recht ellendig huishouden was gekomen.

Wel was de apotheker zeer voor de waarheid, en zijn vrouw — gelijk zij verklaarde — niet minder; wel bad de man vóór en na elken maaltijd hardop en zeer lang, en las hij een hoofdstuk uit de Schrift; wel leerden de kinderen teksten en psalmen en den Catechismus en 't „Kort Begrip”, maar desniettemin was het kort begrip van alles, dat hier nijd en twistgierigheid woonden en dus verwarring en alle booze handel. En al ging nu ook de vrouw des huizes 's Zondags, zeer opgepronkt, altijd tweemaal ter kerk, en haar man zooveel zijn vak het toeliet, en al was er ook geen gebrek aan geld, toch woonde er geluk noch vrede in dit huis, en vond Lena het recht treurig er te zijn.

Een paar malen klaagde zij aan tante haar nood, doch zonder veel baat. Want juffrouw De Vos zei dan: „Ja kind, dat heb je nu van die fijnen. Wij hebben altijd, geloof ik, braaf geleefd, al zongen we ook geen psalmen. Hier is altoos vrede in huis en gaat het, dunkt me, geregeld

er mag elkeen komen. Maar die vrome menschen hebben ze dikwijls in de mouw, dat zeg ik."

"Maar tante," sprak Lena, "ik geloof, dat ze juist andersom doen dan in Gods Woord staat."

Nu, 't kan wel wezen. Dat weet ik zoo niet. 't Is in elk geval een goede les voor je, om zelf je hoofd niet meer te breken met al die hooge dingen. We zijn in de wereld om onzen plicht te doen. Het andere moeten we onzen Lieven Heer overlaten. Daar heb ik me altijd goed bij bevonden."

't Was gelukkig voor Lena, dat zij in Gods Woord en in des Heeren Geest, die in haar hart woonde, een beteren gids had dan in de menschen thuis.

De nichtjes, die wel wat afgunstig waren op haar „mooie betrekking," troostten haar ook al niet veel. Alleen Jan koos vaak haar partij tegen zijn vrouw, die nog meer dan de schoonmoeder, van de vromen een afkeer had.

Naar 't uitwendige beschouwd, had Lena bij den apotheker niet te klagen. Haar loon was goed, er was overvloed van eten en drinken, en al spoedig bemerkte zij ook dat, als men maar overleg gebruikte, noch de huisvrouw, noch iemand anders behoefde te sloven.

Maar de vrouw was traag en slordig, en had blijkbaar geen 't minste begrip van orde of regel. Om negen uur 's morgens was, als men haar liet begaan, reeds alles zoo in de war, dat de dikke juffer er hopeloos onder werd, en dan uit wanhoop maar een mooie japon aantrok en ging zitten lezen, of later op den dag wat wandelen. De meid moest nu zorgen, doch vond dat ook al gauw te moeilijk, en lei 't er bij neer. Dit echter had dan ten gevolge, dat de apotheker zeer gramstorig werd. Hij was een man van groote kennis, altijd in zijn vak en de studie verdiept, en nauwkeurig als de klok. Liefst bemoeide hij zich enkel met zijn werk, maar gewoon scherp op te merken, zag hij veel om zich heen, dat hem niet lief

was. Dan wist hij zich niet in te houden of 't in zachtmoedigheid te beteren, maar voer hevig uit, waarbij ook Bijbelteksten vaak niet gespaard werden, en toonde zijn ongenoegen op zulk een wijs, dat ieder 't wel merken moest. Soms kwam het dan tusschen de echtgenooten tot een heftigen twist, met zeer scherpe woorden, en zoo leefden die twee ten slotte op voet van oorlog. Juist toen het zoover was had de man, om een laatste middel te beproeven, Lena in zijn huis genomen, opdat deze haar kunst aan de zaken zou beproeven.

Dat was echter gemakkelijker gezegd dan gedaan, want Lena had nog nooit de zorg voor een huishouden zooals dit gehad.

Wel trachtte tante haar zooveel mogelijk goeden raad te geven, maar juffrouw De Vos was zelf minder op de hoogte van wat in zulk een gezin al vereischt werd. Zoo zat Lena dan vaak in verlegenheid, en 't was gelukkig dat zij geleerd had met *alle* nooden en bezwaren tot Hem te gaan, die Zijn kinderen leidt en raadt, en niet alleen laat staan. Indien het 's Heeren wil is dat ik hier blijf, zoo dacht zij, zal Hij mij ook den weg effen maken, en met die gedachte deed zij wat haar hand te doen vond met al haar macht.

Den eersten Zondag, dien Lena bij den apotheker doorbracht, vond zij 's morgens te acht uur alle huisgenooten op twee na, den man en de meid, nog in diepe rust. De laatste was juist opgestaan, de eerste stond reeds in den winkel de klanten te helpen.

Lena wist dus dadelijk wat zij te doen had, en ging naar gewoonte om halfnegen mijnheer zeggen, dat het ontbijt gereed stond.

Mijnheer Roozen kwam aanstonds, doch hij vond niemand dan Lena, die natuurlijk verwachtte ook de zeven andere huisgenooten te zien verschijnen. Maar de apotheker sprak: „We zullen maar ontbijten, juffrouw!”

Reeds was dat werk bijna verricht, toen de twee oudste jongens verschenen, in nachtgewaad en ongewasschen. Weldra volgden de andere broers en zusters, loopend of gedragen. Ieder die kon bad overluid en tastte daarna toe. Eindelijk verscheen de huisvrouw, die blijkbaar nog geen tijd had gehad om iets aan haar uitwendigheid te doen, en was dus de kring volkomen; men had gegeten, at, of zou eten. Middelerwijl keek de huisvader óp zijn uurwerk, nam toen den Bijbel en las.

Juist had hij geëindigd, toen de laatst binnengekomene 't laatste hapje binnen had. Nu werd gedankt, en een zegen gevraagd voor dezen Rustdag. Daarop stoven de jongeren 't vertrek uit, langzaam door moeder gevolgd. Lena was blij de kamer te kunnen verlaten, en vroeg aan de juffer of zij haar ook helpen kon.

„Och ja, kind,” was 't antwoord, „want ik weet niet hoe ik klaar kom voor de kerk. En ik wou er toch graag heen. Daar wordt een mensch nog eens getroost uit het Woord, beter dan mijn man dat doet. Want ik weet best waarom hij juist Spreuken 31 las.”

„Maar zou het niet beter zijn 's Zondags wat vroeger te wezen? Ik wil graag eerder komen.”

„Ja, als dat kon, maar in zoo'n huishouden als hier heeft iemand zijn nachtrust noodig. En men komt toch niet klaar, al gaat men nooit naar bed. Ik zou het althans 's Zondags graag rustig en aangenaam hebben. Maar help mij nu gauw, want de kerk begint om tien uur.”

Lena deed wat zij kon, doch het leek wel alsof er een schip moest opgetuigd, in plaats van een juffrouw aangekleed. Ondertusschen maakten de kinderen op een bovenkamer een heidensch geweld; soms was het als werd een gevecht geleverd. En dan hoorde men weer de stem van de meid boven alles uit: „Wil jelui wel stil wezen, of anders zal ik mijnheer roepen, deugnieten!”

Weldra had Lena gelegenheid nader met de jeugd kennis

te maken; de leeftijden wisselden van 8 tot 13 jaar. 't Viel haar zeer mee, dat zoowel de jongens als de meisjes een goedig geslacht bleken te zijn, doch merkwaardig slordig. 't Duurde lang eer alle kousen hun eigenaars en eigenaressen hadden; vele knopen en banden ontbraken aan de kleereh, maar de meid zei: „Die zijn er al zoo lang af, en een speld houdt ook wel”. Dan echter prikte de speld weer, en verwekte zoo een geschreeuw. Lastig was het, dat vooral de jongens nooit gewoon waren Zondags vóór een uur of elf in de kleeren te zijn; doch zij lieten zich gezeggen, vooral toen met Papa werd gedreigd. Lena fluisterde echter de meid in dat liever niet te doen, en de meid zei weer: „Mij goed, als u kans ziet om met die raasberen op te schieten.”

Na de jeugd kregen de kamers een beurt, wat heel wat zeggen wou. De Zondag leek hier, al was men voor de waarheid, wel werkdag. En de nieuwe huishoudster nam zich al dadelijk voor, ten minste dit zoo mogelijk voor 't vervolg anders te maken.

Toen de juffrouw tegen 12 uur thuiskwam en 't gezin zich weder aan tafel zette, was het als had heel de kamer, nu Lena had kunnen voortmaken, een herschepping ondergaan. Wel was er niets in gebracht behalve versche lucht, en uitgebracht dan stof, maar dit zei al veel. Het waas van onzindelijkheid was weg; alles had een behoorlijke plaats, de gordijnen hingen niet meer scheef, en zelfs de kat scheen er schik in te hebben, en snorde als een molenrad. De kinderen waren netjes aangekleed; hun haar geleeek niet meer op een ragebol, in één woord alles zag er op zijn Zondags uit. De apotheker keek bij 't binnenkomen zijn vrouw zegevierend aan, als wilde hij zeggen: „Zie dat nu eens.”

Nu dat deed de juffrouw ook. Haar mooie, blauwe oogen gingen overal rond, al zei ze niets. De apotheker nam ten slotte weer den grooten Statenbijbel en las nu een hoofd-

stuk. Toen gingen de oudste kinderen naar de kinderpreek, die in de stad gehouden werd, en helaas, thans veelal is afgeschaffd, en de jongste moesten met de meid wandelen. De juffrouw bleef met Lena in de kamer.

„Je hebt het er goed afgebracht,” sprak de vrouw des huizes. „Maar nieuwe bezems vegen schoon. Op den duur houdt men 't hier niet uit. Doch we zullen zien; ik zal je helpen zooveel ik kan; ik sloof toch nacht en dag.”

Of dat letterlijk waar was vroeg Lena maar niet. Doch toen zij hoorde, dat de juffrouw naar de avondkerk wilde, vroeg zij, of mijnheer ook ging.

„Hoedat?”

„Wel, mijnheer zei van morgen dat hij graag wilde, maar dat het niet ging als u uit was. Want de bediende was ook een poos uit, en er konden dringende boodschappen komen, en dan zou ik nog niet weten wat te doen.”

„Ja, ik wel,” zei de juffrouw, „maar er preekt een vreemde, en ik kan nu niet thuis blijven. Ik hoor graag een goede waarheid.”

„Maar zou u toch niet beter doen het eens te schikken?” vroeg Lena, zelf niet begrijpend hoe zij aan den moed kwam dat te zeggen.

De juffrouw keek Lena plotseling scherp aan, toen boog zij het hoofd, viel haar met drift om den hals, en snikte luid.

Gelukkig waren in dien tijd nog niet *alle* menschen zenuwachtig. Het meisje wachtte bedaard af wat komen zou, en 't eerste wat zij tot haar blijdschap hoorde was: „Je hebt gelijk, mijn beste, ik blijf thuis.”

Meteen stond de huisvrouw op, en liep zoo snel haar dikte veroorloofde winkelwaarts, om haar man 't nieuws te vertellen. Mijnheer Roozen wist blijkbaar niet wat hij hoorde, doch zei alleen: „Je hebt wel gedaan, en zult er lof van hebben, mijn beste.”

Wat er verder des avonds voorviel wist Lena niet, wijl zij vroeg naar huis ging. Het trof haar echter den volgen

den dag, dat en de man en de vrouw veel beter geluimd waren jegens elkander dan in dagen 't geval was geweest, en dit werkte op de huisgenooten terug. Ook werd Lena al spoedig duidelijk — wat trouwens niet moeilijk was te zien — dat de juffer gebrek aan overleg en de man aan geduld had, en geen dier twee kostelijke kruiden was in de apotheek te koop. Gelukkig scheen Lena, na 't voorvallene op Zondag, het hart der huisvrouw geheel te hebben gewonnen. Althans deze zei haar openhartig, dat nu zij zooveel hulp had, er alle kans was, dat het beter zou gaan, en men daartoe elkaar moest helpen. Dat vond Lena ook, en er werd zoo iets gemaakt, dat de apotheker „verdeeling van arbeid” zou genoemd hebben. De meid echter, een echte slons, die het slordige leven wel zoo aangenaam vond, weigerde beslist hierin te treden, en nam den volgenden dag ontslag. Dat was nu wel zeer verkeerd, en de juffrouw voer er ook heftig over uit, maar haar man kwam wijselijk tusschenbeide, betaalde — tot op het uur af — 14 gulden 27 en een halven cent en zei toen: „Met onwillige honden is 't kwaad hazen vangen. Je doet een boos stuk, Geertje, maar je ligt niet aan een touw. Ga alzo uwes weegs.”

En dat deed Geertje, die net zoo dwaas als vele meisjes was. Den volgenden dag kwam er een Geertje de tweede, die wel veel minder „potig” was, zooals de juffrouw zei, maar gewillig en netjes. En dat was hoofdzaak.

VERANDERING.

Ongemerkt en toch zeer merkbaar, oefende Lena een invloed ten goede in des apothekers huis. Dat lag nu niet aan haar eigen wijsheid of overleg. Want evengoed had het zoo kunnen loopen, dat zij als 't ware een wrijfpaal was geworden tusschen een man en een vrouw, die hun eigen gebreken niet kenden, en met malkaars gebreken geen geduld hadden. Doch de Heere God had het zoo beschikt, dat de apotheker in zijn schik was over Lena's degelijkheid, en dat de juffer haar om haar oprechtheid en goedhartigheid liefkreeg. En zoo kon zij het dan bij beiden goed maken en zag met genoegen, dat in huis alles anders werd, niet alleen uit- maar ook inwendig. De apotheker roemde er op, dat het goede plan tot verbetering van *hem* was uitgegaan, en de vrouw zei: „Zie je nu wel, hoe ik vroeger moest sloven; alleen *kon* ik het niet af.”

Eén ding was echter jammer. Hoe eenvoudig Lena ook zijn mocht, toch begreep zij wel dat die verandering ten goede, naar den mensch gesproken, *haar* werk was, en onbewust misschien werd zij daar hoovaardig op. Daar kwam bij het nieuwe van haar omgeving. Bij tante kreeg men vanzelf weinig bezoek en dan nog van kleine burgerlui. De apotheker, die een geleerd en geacht man was, ontving daarentegen veel gasten, soms uit hoogen stand. Dezen nu bemerkten al spoedig, hoe de jeugdige huishoudster door man en vrouw met onderscheiding werd behandeld, en geheel als huns gelijke beschouwd. Daarbij was Lena's uiterlijk, gelijk we reeds gezegd hebben, zóó dat geen dame het zich beter kon wenschen, en vooral toen haar meesteres haar min of meer op nieuwmodischen

voet had gebracht, zag Lena er recht als een juffrouw uit. Doch, gelijk meer, sloop toen ongemerkt de hoogmoed haar jong hart binnen.

Thuis bij tante werd het daardoor ook niet aangenamer voor haar. De nichtjes, toch al wat afgunstig, werden dit te meer, nu Lena op een dame begon te lijken, en er over 't geheel zoo gracielijk uitzag, dat de anderen zelf gevoelden, hoe zij ietwat bij haar ten achter stonden. Zoo ontstond er dan zekere stroefheid in den omgang, en begon Lena het al minder aangenaam thuis te vinden, naarmate zij het in haar nieuwen werkkring beter had.

Daarbij had Lena onvoorzichtig, hoe goed zij het ook bedoelde, tante aangeboden kostgeld te betalen. Dit nu was niet vriendelijk opgenomen. Zelfs had juffrouw De Vos gezegd: „Heb ik vroeger om geld gedacht, toen ik je opnam?” En of nichtje al zei, dat ze 't haar plicht achtte, nu ze zelf iets verdiende, tante het genotene te vergelden, de huisgenooten legden het uit als trotschheid, en zelfs Jan, die vroeger altijd voor Lena partij trok, viel haar nu af. Dit smartte haar zeer, en menigmaal bad zij den Heer haar wijsheid te geven hoe te handelen en haar in staat te stellen met allen vrede te houden. Doch Lena vergat, hoe alle hoogmoed des menschen den Heere niet welbehaaglijk is. Op het laatst werd het haar bij tante zoo onaangenaam, dat zij haar meesteres voorstelde nacht en dag bij haar te zijn. Deze vond dat zeer goed, en de apotheker, die alles goed vond als de dingen maar geregeld liepen sprak: „Het zij alzoo! Dit mijn huis is wijd van omvang, en zal ook deze jonge dochter gaarne herbergen.”

Zoo was dan Lena geheel in den nieuwen levenskring opgenomen. Zij leerde er andere manieren, en daar zij bemind was en feitelijk over de zaken, behalve de apotheek, 't gebied voerde, werd zij ook weldra geheel kind des huizes, wat haar hoogmoed niet weinig streefde. Iedereen was beleefd jegens haar, en nu eenmaal de dingen op

orde waren, en Geertje II wakker hielp, behoefde ook niemand meer te sloven, zelfs de dikke juffer niet.

Een paar maanden nadat Lena haar vorig huis had verlaten, ontving de apotheker op een avond bezoek van een hoogleeraar in de scheikunde, een man, die veel met den heer Roozen werkte. De bezoeker, die lang bleef, noodigde ten slotte zijn gastheer uit op een bepaalden dag den avond bij hem door te brengen, wat met dank werd aangenomen. Een week later had het bezoek dan ook plaats, maar had Lena er vast op gerekend mee te gaan, dat gebeurde niet — zij bleef thuis.

Een half jaar geleden zou ze dat heel natuurlijk hebben gevonden, thans hinderde het haar geweldig. Het krenkte haar meer dan zij zich zelf wou bekennen, en gaarne zou zij, dien avond vrij hebbende, haar hart eens ergens hebben uitgestort. Maar aan wien? Bij tante kwam zij in den laatsten tijd hoogst zelden meer, en andere bekenden had zij nog weinig, gelijk zeer begrijpelijk was. Zoo zat ze dan, toen de jongelui te bed waren, alleen en stil in de groote kamer. 't Waren juist geen vroolijke gedachten, die haar vervulden. Eindelijk nam zij den Bijbel, dien ze trouw elken dag hoorde lezen, en las het eene hoofdstuk voor het andere na, doch het troostte haar weinig, want het hart was er niet bij. En dan baat ook het woord des Heeren niet, gelijk wij zien aan de prediking der profeten en der apostelen en van den Heere Christus zelf, tot zoovelen, die wel hoorden maar niet verstonden, omdat zij niet lett'en op hetgeen gesproken werd. Eerst om half twee 'snachts kwamen de man en vrouw des huizes terug, en Lena ging ter rust, na eerst nog even te hebben gehoord, dat het een heel prettig avondje was geweest, wel te verstaan voor die zoo juist thuis waren gekomen.

Den volgenden dag gevoelde zij zich uiterst neerslachtig, zoodat de huisgenooten 't opmerkten. Tegen den avond

liet de apotheker haar roepen in zijn kantoor, wat een hooge zeldzaamheid was.

„Kindlief,” zoo begon hij, „er scheelt je wat. Kun je 't mij ook zeggen?”

Lena zag verbaasd op: De apotheker sprak gewoonlijk wel niet onvriendelijk maar toch eenigszins vreemd en stijf; thans klonk zijn stem recht gewoon, en waren zijn woorden zoo heel natuurlijk. Zij gaf echter geen antwoord.

„Nu, als je 't liever niet zegt”, vervolgde mijnheer, „wil ik er niet op aandringen. Maar ik zie niet graag, dat iemand leed heeft als ik 't kan wegnemen.”

Het meisje had moeite haar tranen te bedwingen. Eindelijk sprak zij: „Och ziet u, mijnheer, 't is eigenlijk heel dwaas, maar ik vond het zoo naar, gisteren alleen te moeten thuisblijven.”

De apotheker scheen een oogenblik na te denken. Toen zeide hij: „Ik begrijp dat heel goed, maar toch is het beter, dat je nu een moeilijke les leert dan later. Weet je wel, dat je daar alles behalve op je gemak zoudt geweest zijn? Bovendien, hoe had ik u, die niet genood waart, kunnen meebrengen? En daarbij, bedenk, dat God de Heere rangen en standen in deze wereld heeft gesteld, en niemand gelukkig is buiten den zijnen. Wij kunnen niet allen heeren en vrouwen zijn. God wijst den een hier, den ander daar zijn plaats. En wie in zijn kring gelukkig is, die danke God. Onthoud dat, en dan hoop ik dat je nog lang en met genoeg in mijn huis zult blijven.”

Toen Lena het kantoor verliet, gevoelde zij zich veel opgeruimder dan toen zij er binnentrad. Het vriendelijke woord had haar goed gedaan, en 't ware zeker te wenschen, dat alle heeren en vrouwen zoo met hun ondergeschikten omgingen. Vooral is noodig, dat wie dient dit niet beschouwe als iets vernederends of ongelukkigs, maar wete, dat hij of zij den Heer dient en niet de menschen. Zijn eigen heer en meester is welbeschouwd niemand, reeds in

betrekking tot zijn medemenschen. En voor verreweg de meesten onder ons zou 't geen zegen maar een vloek zijn, indien zij geheel zelfstandig moesten handelen, en volkomen hun zin konden doen. Wie regeert heeft altijd een zware taak, en zeer dikwijls is eigenlijk de meester nog veel meer gebonden dan de dienaar.

Vier jaar bleef Lena in het huis van den apotheker. Ze had er goede dagen, en 't was merkbaar dat zij er was. Met de huisvrouw leefde zij in vriendschap, en al liet deze wel wat veel aan haar over, het meisje maakte daar geen misbruik van. De apothekersvrouw was in den grond een goedhartig mensch, maar, als gezegd, traag en genegen tot opschik en uitgaan. Haar man was juist het tegenovergestelde, en zoo waren zij langzamerhand van elkaar vervreemd, tot Lena's komst, onder 's Heeren zegen, daarin weer een keer ten goede bracht.

Onverwacht echter kwam er een ontzaglijke verandering. De man namelijk, wiens geneesmiddelen zoo menig zieke middellijkerwijs bij 't leven hadden behouden, werd plotseling zelf ernstig ziek, en wat hij ook slikken mocht, het baatte niet. Reeds na drie dagen bezweek hij. Gelukkig wist hij waar hij heenging en kon hij, toen al de huisgenooten om zijn sterfbed stonden, blijmoedig zeggen: „Ik weet mijn Verlosser leeft; Jezus Christus is gestorven, is gestorven ook voor mij. Geloofd zij Zijn liefde. Ik ga tot Hem en zal met Hem wezen in eeuwigheid.”

Met wat diepe droefheid echter de dood van den man des huizes alle harten vervulde, behoef ik wel niet te beschrijven. Zijn vrouw, die hem als opnieuw had liefgekregeu, was troosteloos, de kinderen bitter bedroefd. Lena was het als had zij haar eigen vader verloren. Wel is de dood voor wie gelooft geen koning der verschrikking, maar hij blijft de bezoldiging der zonde, en in de ellende daarvan deelen ook zij die achterblijven.

Dat werd duidelijk ook nog op andere wijze dan iemand

vermoed had. De juffrouw had namelijk aan Lena dringend verzocht bij haar te blijven, en was van plan de zaak haars mans voort te zetten. Doch ongelukkig bleek nu, hoe de apotheker, gelijk het heel knappen menschen meer gaat, voor de gewone zaken des levens wat al te weinig oog had gehad. Wel had hij geen schulden nagelaten, maar zijn goedhartigheid was, zooals nu uitkwam, oorzaak geweest dat hij om anderen te helpen soms meer had gedaan dan hij eigenlijk kon, en ook niet goed er opgelet had met welke menschen hij te doen had. 't Slot van de zaak was, dat er, toen alles was in orde gebracht, voor zijn vrouw en de vele kinderen niets overschoot dan de winkel. Verstandige lieden rieden de weduwe echter aan de zaak te verkoopen, wijl zij die toch kwalijk kon besturen. Gelukkig slaagde zij er in een goeden koper te vinden; echter was 't geen zij ontving nog maar even toe-reikend om er mee rond te komen, en moest zij zich in menig opzicht gaan verminderen bij vroeger.

Dat viel hard, en even hard was het dit Lena te moeten zeggen. Doch er was niet aan te doen, al schreide Lena ook bittere tranen toen zij het hoorde, en al wilde zij ook zonder loon wel blijven. Dat bleek echter onmogelijk, en zoo stond dan Lena een maand later met droevige oogen op de stoep van het huis, waar zij goede dagen had gesleten, en zei het voor altijd vaarwel.

Dat de ontvangst bij tante niet hartelijk was is te denken. De nichtjes, waarvan er nu een ook de deur uit was, zeiden heel onbillijk: „Dat komt er van 't juffrouw spelen: nu sta je zonder iets". Tante zelf, al moest zij erkennen dat Lena de hooge dingen niet *gezocht* had, was toch ook met het meisje minder ingenomen, dat, zooals zij dacht, onbehoorlijk trotsch was geworden. „Ja kind, alles is niet zoo mooi als 't schijnt," sprak zij; „je zult nu door een zuren appel heen moeten bijten. Want hier kun je niet blijven. Zoek een goeden dienst, dat is het beste".

Dat die raad Lena bijzonder leek, geloof ik niet. Zij had dusver de meid onder zich gehad en 't nu zelf te worden! Ook kon zij eerlijk verklaren niet in hoogmoed des harten haar plaats bij den apotheker te hebben ingenomen. Maar toch wilde zij thans liefst niet dalen. Nu, men kan in elke betrekking den Heer vreezen en nederig zijn, en het geluk hangt er ook niet van af of men dienstbode, juffrouw of vrouw des huizes is. Des Heeren hand is ook in al deze dingen. Wie dit erkent kan tevreden en gelukkig zijn.

Een paar dagen was Lena aan 't zoeken geweest naar 't een of ander dat haar dienen kon, toen haar nicht, de vrouw van Jan, plotseling ernstig ziek werd. Hoewel nu Lena van deze nicht, die geheel in de wereld en buiten God leefde, dikwijls vijandschap had ondervonden, vergat zij dat op 't oogenblik, en begaf zich tot haar om zooveel mogelijk van dienst te zijn. Jan De Vos, die vaak Lena had voorgesproken en misschien wel gewenscht had, dat ook zijn vrouw lust had getoond in de wegen des Heeren, vond de handelwijze van zijn nicht heel mooi, en prees er haar openlijk om. Dat namen de andere huisgenooten echter zoo kwalijk op, dat Jan zei: „Nu, als 't zoo staat, dan zeg ik jelui, dat alleen Lena mijn vrouw op zal passen. Zoolang die ziek is, blijft nicht hier voor mijn rekening”. En zoo geschiedde het, al had de weduwe er veel tegen. Zij droeg echter de zorg voor de zieke met Lena saam, die toch het meeste op zich nam.

Toen eindelijk de ongesteldheid week, en de zieke beter scheen te zullen worden, was er ook een geheele verandering ontstaan in de verhouding der beide nichten. Aan de nicht was 't niet ontgaan, hoe Lena haar met geduld en liefde verpleegde, en dat was haar tot beschaming geweest. Zij kreeg Lena nu even lief als zij vroeger afkeerig van haar was geweest.

De laatste bespeurde dat zeer goed, en terwijl zij er God voor dankte, wees zij tevens de kranke op het groote

voorrecht haar ten deel gevallen, dat het den Heere had behaagd haar weer op te richten, en tevens op het groote gevaar, dat elk bedreigt, die zonder vrede met God te hebben, de eeuwigheid te gemoet gaat.

Nu is het, als ons de waarheid naar Gods Woord wordt gebracht, eigenlijk wel 'tzelfde wie het doet, maar toch maakt het, gelijk telkens blijkt, onderscheid, of wij den persoon al of niet hoogachten en liefhebben. Dat bleek ook hier. De zieke wilde nu luisteren, juist ook omdat het Lena was, die tot haar sprak. En zoo vernam zij dan het Evangelie, dat vroeger te nauwernood tot haar was gekomen, en ontving het met blijdschap. Ja, het werd haar tot een zegen voor tijd en eeuwigheid. En toen zij na vele weken, weder hersteld, opnieuw voor haar gezin zorgen kon, was zij aan Lena verbonden niet alleen door dankbaarheid, maar ook als een die kon zeggen: Uw God is mijn God. Haar ziekte was haar tot een zegen geworden; zij had den Heere Jezus gevonden.

VII.

IN HET „BEESTENSPUL”.

Hoe gaarne Jan en zijn vrouw Lena ook verder bij zich gehouden hadden, de laatste wilde dat bepaald niet, wijl zij meende „overcompleteet” te zullen wezen. Liever verdiende zij haar eigen brood. Maar hoe? Gaarne zou zij weer een taak opgevat hebben als bij den apotheker, doch dat ging moeijlijk, vooral wijl men toen zulke dingen nog weinig adverteerde. En juist zou zij iets anders aanvaarden, toen Jan haar verraste met de boodschap, dat er,

gelijk hij van een heer gehoord had, die op een dorp in de nabijheid woonde, daar bij een dame iemand noodig was die de huishouding deed. Hij had dadelijk 't adres gevraagd, en reeds den volgenden dag ging Lena er per trekschuit op af, den Heer biddend haar weg te leiden.

Het adres dat Jan haar had gegeven luidde: „*Mevrouw De Slier*,” en Lena wist niet beter te doen dan bij haar aankomst den eersten den besten naar zulk een dame te vragen. Doch dat gaf niets; een tweede en derde en vierde wisten het evenmin. Eindelijk waagde zij het nog eens aan een boerderij onderzoek te doen.

„Neen, meiske,” zei een oude, vriendelijke boerin. „Zoo'n mevrouw ken ik hier niet, en woont er ook zeker niet. Want ik ben al mee van de oudsten op het dorp, en ken hier zoo te zeggen elkeen. Je moet zeker ergens anders wezen. Er wonen hier ook niet veel dames: daar heb je mevrouw Grooters, mevrouw Deljee, juffrouw Verhage, mevrouw”

„Maar 't moet hier toch op het dorp wezen,” zei Lena.

„Dan kan ik je niet helpen,” zei de boerin, en ging half knorrig in huis.

Daar stond Lena nu. Wat te doen? Diep teleurgesteld wilde zij maar weer den weg inslaan naar de aanlegplaats van de trekschuit, toen eensklaps een rijtuig om den hoek van de dorpsstraat kwam. Haastig week Lena uit, terwijl haar plotseling een pijnlijk geschreeuw in de ooren klonk. 't Kwam blijkbaar niet van een mensch maar van een dier, dat weldra bleek te zijn een bruine hond, die, minder voorzichtig dan Lena, zich had laten overrijden, en nu overluid de gevolgen daarvan bejammerde.

Hoe vol gedachten het meisje ook was, toch kon zij 't niet van zich verkrijgen den hond aan zijn droevig lot over te laten. Haastig liep zij toe, tilde het dier op, dat blijkbaar niet in staat was te loopen, en wilde het bezijden den weg neerleggen. Doch 't scheen dat ook zij niet van

onheilen mocht vrijloopen. Want, niet lettend op de goot, die in dat dorp, gelijk in meer, langs de huizen liep, stapte zij daar diep in, en tuimelde dientengevolge met hond en al in het juist niet geurig vocht.

Gelukkig ging op 'tzelfde oogenblik vlak voor haar een deur open. Een net gekleede, bejaarde vrouw liep zoo haastig mogelijk toe, hielp Lena op, nam den hond over, en sprak: „Kom even binnen, juffrouw, en bekom wat van den schrik.”

Nu was de laatste wel niet groot, maar toch nam Lena gaarne de aanbieding aan, want zij, of liever haar beste japon, zag er ontoonbaar uit. Spoedig zat zij in een welgemeubileerd vertrek, en deed 't verhaal van haar ongeval aan de vrouw des huizes, een vriendelijke dame, die haar had binnengeropen.

„U hebt ons een groot plezier gedaan met Fidel zoo te helpen,” sprak de dame; „mijnheer zat juist voor 't raam en riep mij. Hoe jammer dat uw goed zoo bedorven is. Moet u nog verder?”

Nu vertelde het meisje openhartig wat zij kwam doen. Doch ook hier kreeg zij de ontmoedigende verzekering, dat er niemand woonde die De Slier heette. Juist was zij zoo wijs toen er geklopt werd, en iemand iets overreikte.

„Ik kom zoo terug,” zei de dame tot Lena. „Pas, als u wilt, intusschen even deze japon van mij aan; dan zal ik zien wat we aan de uwe doen kunnen.”

Weinige oogenblikken later was Lena van gewaad veranderd, en zag ze er weer zoo net uit als iemand in een anders japon toonen kan; trouwens haar mooiste kleedje was dan ook nog wat minder van gehalte dan het nu geleende. Weldra trad de vrouw des huizes weer binnen, en stelde haar voor wat te gebruiken. Maar Lena verlangde zoo spoedig mogelijk weer te vertrekken. Dat ging echter niet. Want het was, gelijk zij hoorde, al te laat voor de schuif geworden, en 't eenige dat overschoot was de nacht-

schuit af te wachten, die om acht uur 's avonds aanlei. „Ik meen,” zei mevrouw, „dat u best hier kunt blijven eten. Ook laat mijnheer vragen of u even wilt komen. Hij zou u graag bedanken.”

Al had Lena niet veel lust, zij kon hier weinig tegen inbrengen. Zij nuttigde iets, en werd toen geleid naar de kamer van den heer des huizes.

Een oogenblik stond Lena verbaasd toen zij binnentrad. Dit zal de lezer eenigszins begrijpen, als ik hem zeg dat zij er o. a. aantrof twee honden, een kat, een eekhoorn, een papegaai en nog een dozijn andere vogels. Trouwens er waren in dat huis nog bovendien te aanschouwen ettelijke goudvisschen, een ekster, een varken, een ezelen eenige geiten. De man, die zoozeer op beesten gesteld scheen, was een deftig heer met grijs haar. Een aardglobe, eenige instrumenten en vele boeken bewezen dat hij van nog meer hield dan van de dierenwereld.

De oude heer zag Lena scherp aan; hij stond niet op, doch noodigde haar uit plaats te nemen. Daar echter alle stoelen vol lagen, bleef het meisje maar staan, tamelijk verlegen.

„U hebt, zooals ik zag, onzen hond gered,” zei de heer; „ik moet u daarvoor wel bedanken, al heb ik er meer. U houdt zeker van dieren.”

„Ja, mijnheer.”

„'t Is in alle geval heel verstandig, juffrouw. Want ze zijn wel zoo dankbaar als de menschen.”

Er kwam geen antwoord en de heer vervolgde, terwijl hij een stoel voor haar ontruimde:

„Doe me 't plezier, juffrouw, en blijf hier eten van middag. En als ik je nu ook eens van dienst kan wezen, zeg het dan maar.”

Een gedachte vloog Lena door 't hoofd, en eer zij 't wist had zij die uitgesproken:

„Maar mijnheer,” zeide zij, „nu zijt u toch dankbaarder

dan uw hond; die weet misschien niet eens meer wat er met hem gebeurd is."

Weer keek de oude heer Lena doordringend aan; hij glimlachte even en sprak toen: „Misschien ben ik dan zelf een uitzondering op den regel; ik wensch, kind, dat je de ervaring wordt gespaard, die mij wijs gemaakt heeft. Ik zoek 't nu maar bij beesten en boeken. Mogelijk nog 't beste."

„Neen mijnheer," zei Lena, over haar eigen stoutmoedigheid verwonderd, „het beste is God te kennen en lief te hebben. Dat gelooft u zeker ook."

„'t Is nu de beste tijd niet om over zulke hooge onderwerpen te redeneeren," antwoordde de heer, op zijn beurt Lena verwonderd aanziende. „U blijft toch?"

't Binnenkomen van de vrouw des huizes, die vooral door de honden levendig werd verwelkomd, maakte aan 't gesprek een einde. Eerst aan tafel zag Lena haar gastheer weder, die, al poogde hij vriendelijk te zijn, toch iets kort en scherp had dat onaangenaam trof, evenals enkele uitdrukkingen, die bewezen, dat hij de meeste menschen voor minder goed hield, dan zijn honden en zijn papegaai. Bij hem zelf althans scheen echter de dankbaarheid nog niet uitgestorven. Want, toen Lena nog eens uitvoerig verteld had wat zij eigenlijk in het dorp kwam doen, sprak hij ten slotte: „Ik kan u niet dadelijk helpen, juffrouw, maar de eene vriendschap is de andere waard. 't Was je niet om een plasdankje te doen, maar als je niet wat beters krijgt zal 't aan mij niet liggen."

Wel was Lena's hoofd vol gedachten toen zij, na een hartelijk afscheid en nog in mevrouws japon, tegen acht uur naar de nachtschuit stapte. Gelukkig voor haar (ze had nog nooit laat gereisd) trof zij daar binnen een ouden kennis — een koopman met wien Jan zaken deed — die ook naar stad moest. Ze vertelde hem haar wedervaren.

„O," zei de man, „dan ben je in 't beestenspul geweest.

Een raar heer, hè? 't Is toch wezenlijk geen kwade kerel. Maar ze hebben hem indertijd zoo afgezet en bedrogen, dat hij nu liefst geen mensch ziet. Zelf doet hij mensch noch beest kwaad, maar 't is een boekenwurm. Wie weet waar 't goed voor is, dat je hem gesproken hebt. Want hij is beter dan hij zelf weten wil."

Toen Lena rustig te bed lag kwamen haar die woorden „wie weet waar 't goed voor is" weer in de gedachten. Maar zij zette ze over in: „Zou het des Heeren hand ook zijn, dat ik niet vond wat ik zocht, en daarentegen zoo'n vreemde ontmoeting had?" Met een biddend hart sliep zij in, en droomde van schuiten en honden en papegaaien, tot zij wakker werd, toen de zon reeds ettelijke uren op was.

Nog was Lena dien dag bezig al haar wedervaren te vertellen aan tante en Jan en wie er verder waren, toen de schipper werd aangemeld. Hij bracht een groot pak, dat natuurlijk niet lang dicht bleef. Daaruit kwam te voorschijn allereerst Lena's japon, toen een lap stof voor een nieuwe, voorts een mandje met ooft en eindelijk een brief. Uit dezen laatste kreeg men de noodige toelichting tot al het overige. „Uw japon," schreef mevrouw uit het „beestenspul", „was niet meer goed te krijgen. Dus moet u wel een nieuwe hebben. En daar men u nu met die De Slier zeker heeft gefopt, zullen we naar wat anders gaarne voor u uitzien. Als u mijn japon komt terug brengen, hoort u er misschien al iets van."

„Dat wil eigenlijk zeggen," sprak Jans vrouw, „dat ze je graag nog eens zullen zien; knoop dat maar in je oor."

Eer echter Lena zich opmaakte om het geleende terug te brengen, kwam er een tweede brief en wel een zeer dikke, die aan porto twaalf stuivers had gekost. De lezer gelieve echter daarbij te bedenken, dat men in dien tijd op zwaar, groot papier schreef, en de brieven niet alleen betaald werden naar de zwaarte maar ook naar den afstand, dien zij af te leggen hadden.

De dikke brief was van den heer uit het „beestenspul” zelf. Gij moet namelijk weten, dat deze heer, nu eenmaal zijn belangstelling in Lena, al was zij dan ook een mensch, was opgewekt, had besloten te weten te komen hoe 't eigenlijk met die onbekende De Slier zat. Hij had er al den tijd voor. Vroeger was hij in Indië predikant geweest, helaas een ongeloovig predikant, die zich eigenlijk meest bezig hield met zijn geliefde studie: 't onderzoeken van talen. Hij had echter zooveel onaangenaams ondervonden, dat hij, met een afkeer van de menschen vervuld, zijn dagen verder was gaan slijten op een klein dorp in het vaderland, zijn tijd grootendeels verdeelende tusschen boeken en beesten.

Deze heer dan kwam op den inval den bakker eens te vragen. Dat baatte echter niet veel. Toen schreef hij een briefje aan den postmeester, en zie — eindelijk werd het raadsel opgelost. Er woonde namelijk een heel eind buiten de kom van het dorp een dame, wier man, een grondbezitter, van Fransche afkomst was. Hij spelde zijn naam *Deslier*, maar naar de Fransche uitspraak klonk dat ongeveer als *Deljee*, en zoo was hij dan op 't gehoor af, onder *dien* naam bekend bij de dorpelingen, die geen Fransch verstonden en bovendien den naam nooit geschreven zagen. Hoe nu een naam zoo geheel anders geschreven dan uitgesproken kan worden, werd in den brief van mijnheer lang en breed uitgelegd, zoodat er in 't geheel eenige vellen noodig waren, te veel ook om hier alles weer te geven. 't Slot van de zaak was 't beste. Lena moest namelijk maar eens komen praten. Ik geloof ook, zei mijnheer, dat het goed is, dat u een vergeefsche reis deedt, want het is bij dien Deslier een ruwe boel.

Toen Lena dit gelezen had, moest ze die voorlaatste opmerking wel toestemmen, maar er kwam nog iets bij haar op, waarover de gewezen predikant blijkbaar niet gedacht had. „O Heer,” zoo sprak zij bij zich zelf, „mag

ik ook hierin Uw hand zien? Richt Gij mijn weg, en leer mij dien steeds te wentelen op U."

Dat zij zich in het eerste niet vergiste, en het laatste een goede bede was, zou blijken.

VIII.

OP SCHOOL EN ER AF.

Hoeveel moeite Lena zich de eerstvolgende dagen ook gaf, om ergens arbeid te vinden, 't brak telkens als bij de hand af. „'t Schijnt dat je geen dienst moogt hebben," sprak tante en een der nichtjes merkte scherp op: „Je handen staan zeker verkeerd: nu kan niemand je gebruiken." Dat was voor Lena's oor bitter te hooren en krenkte haar. Doch de Heer liet het toe, opdat zij van de hoogheid des harten zou genezen worden, en zij ontving, al was het onder strijd, de genade om stil te zijn, en te leeren op den Heere te wachten. Toch zat zij niet stil, in dien zin, dat zij niets deed. Integendeel, toen 't onmogelijk bleek een dienst te vinden, besloot zij naaiwerk te zoeken. Dit scheen te gelukken; althans nauwelijks had zij er met deze en gene over gesproken, of iemand vertelde haar, dat zij maar eens naar mevrouw Vercreuys moest gaan; die zou wel iets voor haar hebben.

Den volgenden dag trok Lena er heen. De dame ontving haar koel, mat haar met een enkelen blik van 't hoofd tot de voeten, en sprak toen: „Denk je voor de taak berekend te zijn?"

„Ik zal 't beproeven, mevrouw," was 't antwoord.

„Heb je wel eens met kinderen omgegaan?"

„O, nog al veel", zei Lena, die er uit begreep, dat de

dame kinderen had, waarmee ze ook kon te doen krijgen.

„En weet je iets van huishoudelijk werk? 't Kan noodig wezen.”

„Ik ben lang in een huishouding geweest, mevrouw.”

In plaats van nu verder te spreken, schreef de dame eenige woorden op een papier, vouwde dat dicht, verzegelde het, en schreef er een adres op. Toen sprak zij tot Lena: „Je wilt dit wel bezorgen en antwoord wachten. Dan hoor je wel nader.”

Alles ging zoo snel, dat Lena al op de stoep weer stond eer ze 't nog zelf wist. Zij wierp een blik op het briefje en . . . tot haar verbazing las zij daar, dat het gericht was aan den Weleerwaarden heer De Groot, predikant op hetzelfde dorp waar zij vergeefs naar een De Slier had gezocht. Ze begreep er niets van, doch er viel niet te twijfelen. Snel besloten wandelde zij op, en eenige uren later had de schuit haar reeds gebracht waar zij zijn moest, en begaf zij zich naar het opgegeven adres.

De predikant ontving Lena zeer vriendelijk. Hij las het briefje en zei toen:

„U wenscht dus aan het hoofd van onze bewaarschool te staan. Gelooft u daar bekwaam voor te zijn?”

Het meisje wist niet wat zij hoorde. „Aan een bewaarschool!” riep zij verbaasd uit, „ik vraag om naaiwerk!”

„Dat is dan blijkbaar een vergissing. Mevrouw Vercruys schrijft van een bewaarschool, en noemt brengster dezès als een, die wenscht onderwijzeres te worden. Hoe kan dat zitten? Wacht maar,” vervolgde hij tot Lena, „misschien kan ik 't raadsel oplossen.”

Het meisje wachtte, benieuwd wat volgen zou. Doch hoe zeer stond zij verwonderd, toen kort daarop behalve dominee, nog iemand 't vertrek binnentrad met hem, en wel degeen, die haar was aangeduid als de heer van het „beestenspul”.

De kennismaking werd op recht vriendelijke wijs her-

nieuwd. Wel wist ook de nieuwe bezoeker — die door den predikant als Ds. Hoofdman werd voorgesteld — niet hoe de zaak op te helderen, maar hij vroeg Lena vriendelijk of ze niet nog eens bij zijn vrouw een poosje wilde verteoven, al had zij dan ook zeker de japon nog niet meegebracht. Lena voldeed hieraan, ging er heen en werd door de dame zeer goed ontvangen, zoodat haar de tijd omvloog, en het twee uur was eer zij 't wist.

Op dit uur traden de heer des huizes en de dorpspredikant binnen. Lena werd geroepen en Ds. De Groot deed haar verschillende vragen, vooral aangaande haar kennis van den weg, die ten leven leidt. Daarop zeide hij: „Juffrouw, het zal u wel heel vreemd voorkomen, maar toch is het zoo dat we u voorstellen onze bewaarschool, waarvoor we reeds lang een geschikte juffrouw zoeken, voortaan te leiden. Het is u zeker nieuw, maar u kunt het beproeven, en wie weet of u met 's Heeren hulp niet slaagt. Denk er eens over na, en antwoord ons dan liefst nog deze week.”

De lezer zal misschien even verwonderd zijn als Lena over zulk een voorstel. Doch de zaak was doodeenvoudig, evenals de vergissing van mevrouw Verduyts te verklaren was.

De dame namelijk zat met nog enkele personen in 't bestuur der school, die Ds. De Groot in het dorp had opgericht, en waarvoor men een juffrouw zocht, in denzelfden tijd dat de dame ook een naaister noodig had. Nu had zij Lena aangezien als komende voor de eerste betrekking, en haar een briefje meegegeven. De dominee, niet begrijpende hoe het zat, was daarop naar Ds. Hoofdman gegaan. De lezer moet namelijk weten, dat deze laatste, die eigenlijk zoo kwaad niet was, als hij zich zelf wel voorstelde, in hoofdzaak voor heel die school zorgde. Wel wilde hij geen bestuurder zijn, en had hij ook met al die „vroomheid”, zooals hij 't noemde, niet op, die Ds. De Groot in de school wenschte, maar toch

vond hij het een heel goede zaak. De dorpskinderen liepen dan niet zoo in 't wild, en het leeren van christelijke versjes en van teksten uit de Schrift zou hun toch meer goed dan kwaad doen. Zoo redeneeren wel meer menschen, die zelf den Heer niet vreezen. En zoo was dan de gewezen predikant de man, die eigenlijk de school had gesticht en onderhield. Toen nu Ds. De Groot hem over de zaak van Lena kwam spreken, had de heer Hoofdman, die, zooals men weet, vreemde invallen had, plotseling gedacht, dat hij nu iets gevonden had voor het meisje, in wier belang hij trouwens al dien tijd zijn best had gedaan, schoon tot nog toe vruchteloos. „'t Zal wel lukken,” zei hij, na de ontmoeting van zoeeven, tot Ds. De Groot, „en 't is iemand van uw geloof. Wat wilt u meer?”

Nu, er was nog wel meer, maar de predikant zweeg wijselijk. Want hij begon te vragen, toen hij alles overdacht, of 't ook een weg des Heeren kon zijn. En dezelfde gedachte was ook bij Lena. Zij bad en dacht na, lang en ernstig. En eindelijk verdween alle bezwaar, en voelde zij zich zoo bemoedigd en vast besloten, dat zij de japon inpakte, weer op reis ging, en den dominee vertelde, dat zij 't met 's Heeren hulp wilde beproeven. De dag, dien zij bij hem doorbracht, versterkte haar in dit besluit. Want èn de man èn de vrouw des huizes bleken niet alleen vrome, maar ook hartelijke, vriendelijke menschen te zijn, die haar wilden raden en helpen. Alle schroom verdween, en met een verruimd hart aanvaardde Lena reeds een maand later haar nieuwe, niet lichte taak.

En ging het goed?

Ja lezer, het ging goed, allereerst wyl Lena haar werk biddend en met liefde en dankbaarheid verrichtte. Daarbij beschikte de Heer haar een trouwe hulp in mevrouw De Groot, die zelf vroeger onderwijzeres was geweest, en nu met raad en daad Lena's onervarenheid te hulp kwam. Ook was een bewaarschool in dien tijd nog heel iets

anders dan nu; alles was nog in zijn begin. Hoofdzaak was dat de kinderen nuttig, aangenaam en zoo dat 's Heeren welgevallen er op rustte, werden bezig gehouden. Hoe dit 't *best* kan geschieden is eerst door een lange ondervinding gebleken. In dien eersten tijd deed men wat men kon, en het liep ook onder Lena's leiding wel, al was het dan met wat horten en stooten.

Toch ging het met haar niet op den duur, maar dat was slechts wijl er wat beters kwam. Ten minste zoo zou ik het noemen, en zoo oordeelden ook allen, die er van hoorden.

Wat dat was zal ik u vertellen.

IX.

EEN NIEUWE LEVENSTAAK.

De kinderen van Ds. De Groot waren geen van allen meer bij hun ouders thuis. De oudste zoon was vóór een aantal jaren naar onze Oost gegaan, om daar als zendeling het Evangelie te prediken. Hij had het ongeluk aldaar zijn vrouw, die hem tot groote hulp was, door den dood te verliezen en kort daarop zelf ziek te worden, zoodat hij naar Europa moest om te herstellen. Hier gekomen werd hem duidelijk, dat hij zijn werk in een andere streek van Indië zou moeten voortzetten, wilde hij gezond blijven. Hij moest dan echter, terwijl hij hier in Nederland was, de taal leeren van het volk waaronder hij zou arbeiden.

Zoodra Ds. Hoofdman, die zooals we weten vroeger in Indië was geweest, dit hoorde, zei hij tot Ds. De Groot:

„Laat uw zoon, als hij lust heeft bij mij komen. Ik zal hem gaarne onderwijzen. Wel zie ik 't nut niet in van dat zendeling wezen, maar elk zijn gevoelen.” De zendeling nam dit aanbod gaarne aan, wijl de leermeester als knap bekend stond, en zulke gelegenheden schaars waren. Daar de zoon zijn rusttijd bij den vader doorbracht, ging alles ook zeer gemakkelijk.

Het spreekt vanzelf dat Lena, die veel bij Ds. De Groot moest zijn, en voorts nog al eens bij den anderen werd gevraagd, ook weldra den zendeling leerde kennen, te meer daar hij soms met zijn moeder de nieuw geopende school bezocht, en met de kleinen sprak. Dit hoorde Lena gaarne wijl de spreker, indien hij voor de heidensche kinderen zoo goed sprak als hier voor de christelijke, 't zeker uitnemend deed. Evenzoo boeide haar vaak wat hij thuis verhaalde over de ellende en de onwetendheid van het heidendom en van de kracht des Evangelies om de harten der heidenen te vernieuwen. Heel veel kon de zendeling echter in 't eerst niet spreken, wijl hij ongesteld was. Doch de lucht en de rust in 't Vaderland knapten hem onder Gods zegen mettertijd heel wat op, zoodat bepaald werd, dat hij over een jaar, als hij de taal goed machtig was, weer naar Indië gaan zou. 't Is echter over twee jaar geworden.

Van tijd tot tijd had Lena van de familie in de stad bezoek gehad, wat zeer veel hielp om de hartelijkheid van vroeger weer te herstellen, voor zoover die verminderd was. Daar droeg veel toe bij, dat Lena, schoon zij nu als juffrouw in de school regeerde, toch met des Heeren hulp haar hoogmoedige natuur meer en meer leerde overwinnen, en zich niets liet voorstaan op haar werk, maar allen vriendelijk in haar lieve, kleine woning ontving. De vacantes bracht zij ten deele in de stad door, en dan viel er velerlei te vertellen. Ook kwamen neven en nichten bij haar, en dan vloog allen de tijd om.

Voor Lena's huishouding werd weldra een goede hulp

gevonden in haar jongere zuster, die, zooals we weten, door bloedverwanten was opgenomen, doch die nu haar zuster uitnemend van dienst kon zijn. Wel moest men zuinig leven om rond te komen, doch dat waren beide zusters gewend. En 't heeft hun nooit gespeten, dit in hun jeugd geleerd te hebben.

't Was de tweede maal, dat Lena van een veertien-daagsche rust terugkeerde, toen zij op zekeren avond niet weinig verrast werd door het ontvangen van een brief, waarin de zendeling, die ook uit logeeren was, berichtte dat hij weldra zou terugkeeren, maar tevens, hoe hij van den Heer gebeden had, dat Lena hem dan mocht afwachten als zijn aanstaande vrouw. Er stond nog veel meer in den brief, doch dit was de hoofdzaak.

Misschien denkt deze of gene wel, dat de juffrouw, heel vereerd, dadelijk besloten was te schrijven, dat zij dit gaarne zou doen. Maar 't was niet zoo.

Allerlei vragen vervulden weldra Lena's hoofd en hart. Was zij niet te gering om de vrouw te worden van iemand uit zooveel hooger stand en zooveel bekwamer dan zij? Zou ze in staat wezen de haar zoo vreemde, de zoo moeilijke taak, die de vrouw eens zendelings heeft, te vervullen? Bezat zij de wijsheid om de beide jonge kinderen van den heer De Groot in een vreemd land behoorlijk op te voeden? En zoo was er veel, dat haar deed aarzelen, tot ze eindelijk besloot het haar gedane voorstel van de hand te slaan, al bedroefde het haar ook, en dat te meer wijl zij eerst nu bespeurde, dat ook in haar hart niet weinig genegenheid voor den briefschrijver woonde. Juist echter toen ze haar brief zou verzenden trad, gansch onverwacht, de man voor wien hij bestemd was binnen. Lena raakte geweldig verlegen, en wist niet beter te doen dan hem het voor hem bestemde schrift over te reiken. De zendeling las het bedaard ten einde toe, en zei toen: „Al deze dingen, die u schrijft, bewijzen juist, naar mijn

meening, dat u de vrouw zoudt zijn die ik behoef. Merk hetgeen ik zeg, doch de Heer geve u verstand in alle dingen."

Bijna twee jaar later lag een schip gereed tot vertrek naar Indië. Onder de velen, die op het dek rondwandelen of in gesprek zijn, bespeuren we ook den heer De Groot. Dicht bij hem staat Lena, die thans ook zijn naam draagt, en nu 't oog houdt op de beide kinderen, die weder mee gaan naar het Oosten.

Zoo had dan de zendeling zijn wensch verkregen, en ook Lena gevoelde zich recht gelukkig in haar nieuwen staat. Alle bezwaar dat zich aan haar voordeed was weggenomen, en met een hart vol hoop ging zij thans tot den arbeid onder de heidenen. Wel had Ds. Hoofdman het jammer gevonden, dat zij daaraan haar krachten ging wijden, doch dit belette niet, dat hij, wijl zij en haar echtgenoot „het heil der menschheid" bedoelden, voor hen gedaan had wat hij kon. En Ds. De Groot, al miste hij de juffrouw ongaarne, wist al te wel dat „een goede vrouw van den Heer is" om zich, gelijk zijn vrouw, niet hartelijk te verblijden.

Met de familie in de stad was het niet bij allen zoo. Enkelen waren en bleven afgunstig en afkeerig van haar, die zij liefst als een trotsch en eerzuchtig wezen beschouwden, vergetende dat de Heere God de oude natuur herscheppen, vernieuwen kan. De huismoeder echter, evenals Jan en zijn vrouw, zagen de dingen beter in, en bespeurden de leiding des Heeren in al wat geschiedde. Lena zelf toonde door haar vriendelijk en hartelijk gedrag, hoezeer zij dit op prijs stelde. Maar bovenal verheugde het haar, dat althans eenigen uit den kring, in welchen zij zelf was groot geworden, den Heer hadden leeren kennen en Hem dienden.

Hoe groot de overgang voor Lena uit het schoolleven in het huwelijksleven ook geweest was, toch leerde zij nu eerst recht Gods leiding zien en eeren. Hij toch

was het geweest, die haar, buiten haar weten, had voorbereid tot haar taak. Hij had haar, een onervaren meisje, gebracht in het huisgezin van den apotheker, waar zij geleerd had hoe het toegaat en wat vereischt wordt bij lieden uit een hooger stand, dan waarin zij was groot geworden. Wederom was het Gods leiding, waardoor zij in aanraking gekomen was met Ds. Hoofdman, die ongezocht zooveel had bijgedragen om haar in kennis te brengen met den man, die haar echtgenoot zou worden. Evenzoo was het met de ontmoeting met Ds. De Groot en zijn vrouw, thans haar schoonouders, en met den tijd op de bewaarschool doorgebracht. Want op die school had Lena geleerd met kinderen als onderwijzeres om te gaan, en dat is haar later onder de heidenen uitnemend te stade gekomen. Wat de school zelf betreft, daarvoor werd een nieuwe onderwijzeres benoemd, bij welke Lena's zuster blijven kon om de huishouding te besturen.

Neef Jan, wiens smederij goed ging en in wiens huis Lena in den jongsten tijd aangename uren had doorgebracht, had de laatste dagen zijn nicht te gast, die, al was zij nu wat hooger in de wereld dan vroeger, zich haar oude betrekkingen en vrienden niet schaamde. Terecht had zij ingezien, hoe het de Heer is die verhoogt, en hoe ons daarbij geen hoogheid maar nederigheid past. De zendeling De Groot betoonde zich een hartelijk man, die zijn nieuwe familiebetrekkingen waardeerde om hetgeen zij voor zijn vrouw gedaan hadden, en hun zooveel genegenheid bewees, dat zelf de nichtjes erkenden: Lena heeft het nog zoo kwaad niet uitgekeken. Ze vergaten, dat er eigenlijk van dat „uitkijken" geen sprake was geweest. De zendeling echter dankte God, die hem een vrouw als Lena had doen vinden, aan welke ook zijn beide kinderen zich weldra hechtten, en die hem door haar liefde en hulp het leven onder de heidenen zoozeer zou kunnen verhelderen en veraangenamen. Dat is dan óók later gebleken.

Jan en zijn moeder evenals Lena's schoonouders aeden den zending en zijn gezin uitgeleide naar de boot, die hen naar Indië zou overbrengen.

Het afscheid nemen viel niet gemakkelijk. En toen eindelijk de boot afvoer, en men elkaar voor 't laatst misschien — wat echter niet zoo is geweest — vaarwel toewuifde, had menigeen de tranen in de oogen. Doch van die gingen en die bleven wisten er, dat Gods wegen niet onze zijn, en ook dat alle aardsche scheiding voor wie gelooven maar is voor een tijd.

En verder?

Lieve lezers, ik heb u slechts willen verhalen, hoe Lena tot haar bestemming kwam. Wellicht kunt ge er iets uit leeren. Zoo dit blijkt, welnu dan zou het kunnen zijn, dat we later u vertelden hoe het verder ging, ook in het verre land, doch waar toch de Heer nabij is allen, die Hem aanroepen in der waarheid.

